

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Одеський національний університет імені І. І. Мечникова

Український інститут соціально-правових досліджень



## **МАТЕРІАЛИ**

**Міжнародної наукової конференції  
пам'яті доктора юридичних наук, професора  
Стрельцова Льва Михайловича  
(1918–1979)**

**“ПРОБЛЕМИ  
НАЦІОНАЛЬНОЇ ДЕРЖАВНОСТІ”,**

*яка відбулась 26 березня 2010 року*

**СЕРІЯ: ВИДАТНІ ЮРИСТИ УКРАЇНИ**

Одеса

“Астропринт”

2010



4. Скакун О. Ф. Теорія держави і права. — Х.: Консум, 2001. — 332 с.
5. Ведерніков Ю. А., Папірна А. В. Теорія держави і права. — К.: Знання, 2004. — 286 с.
6. Суботін В. М., Філонов О. В. Теорія держави і права. — К.: Знання, 2005. — 312 с.

**А. С. Ткачук,**

аспірант Одеського національного університету імені І. І. Мечникова

Науковий керівник В. П. Плавич,

д-р філософ. наук, канд. юрид. наук, професор

Одеського національного університету імені І. І. Мечникова

### **ПРАВОВЕ ВИХОВАННЯ ЯК ЗАСІБ ПІДВИЩЕННЯ ПРАВОСВІДОМОСТІ МОЛОДІ**

Поняття правосвідомості в юриспруденції дуже актуальне. Поняття правосвідомості сучасної молоді нагальне та злободенне. Адже якщо не шукати відповіді на нього сьогодні, воно гостро постане у найближчому майбутньому.

Формування духовного світу молодої людини залежить від багатьох чинників: соціальних, економічних, політичних тощо. Та щоб уникнути бездуховності та деформації свідомості молоді, державі слід контролювати та щоденно поліпшувати кожен з них.

Одразу окреслимо об'єкт нашого наукового дослідження — це, безперечно, правосвідомість. Правосвідомість — це сукупність правових поглядів, що виражають ставлення людей до чинного права, його мети, завдань, способів та методів регулювання, до оцінки правомірності його норми та уявлення про майбутню правову систему та окремі її норми [1, с. 328].

Проблема правосвідомості молоді досліджувалася в працях таких науковців, як Н. Ю. Євпалова, Н. І. Еліазберг, Н. В. Місюра, П. М. Рабінович, С. А. Тугутова, В. С. Устінов та ін. Об'єктами досліджень виступали окремі аспекти цієї проблематики, зокрема, правосвідомість молоді у сфері прав і свобод людини, ставлення молоді до дотримання законів тощо. Однак в цілому ця проблема залишається малодослідженою.



Очевидно, що високий рівень правосвідомості населення, молоді неможливі без високого рівня правової культури державних посадовців, представників влади [2, 98]. Виходячи з цього, слід, в першу чергу, підвищувати саме правосвідомість посадовців та лідерів держави. Також необхідно сформувати у кожної молодої людини розуміння того, що закон у державі має реальну силу, що дійсно існує верховенство права. Причому закон слід розуміти не як формальну заборону, а як модель прийняття правильного рішення у будь-якій ситуації. Держава має переконати молодь співвідносити свої дії з вимогами закону, виховати ставлення до закону як до цінності. Важливо, щоб правові знання перетворилися у тверді переконання, що правові норми необхідні, справедливі і тому їх необхідно за будь-яких умов і в будь-яких ситуаціях дотримуватися.

Для втілення вищевикладеного у життя держава повинна звернутися до правового виховання, яке є важливим регулятором поведінки молодої людини. Правове виховання передбачає здійснення комплексу заходів виховного, навчального та інформаційного характеру, спрямованих на створення належних умов для здобуття громадянами певного обсягу правових знань та навичок у їх застосуванні, необхідних для реалізації громадянами своїх прав і свобод, а також виконання покладених на них обов'язків.

Правове виховання як цілеспрямовані дії щодо підвищення правової культури і зміцнення правосвідомості, формування комплексу специфічних якостей особистості в правовій сфері життєдіяльності покликане вирішити три основні завдання. По-перше, сформувати систему правових знань. Адже така складова частина правової культури, як знання громадянами своїх прав і свобод, своїх обов'язків перед державою і суспільством, загальних відомостей про право, має важливе значення.

Друге завдання — це формування правової переконаності у громадянина в тому, що він знайде у державі, її органах допомогу під час захисту своїх прав, законних інтересів, що держава справедливо вимагає від нього виконання покладених обов'язків і що він рівний перед законом і судом у правах з іншими громадянами.

Третє завдання — формування мотивів і звичок правомірної соціально активної поведінки. Це завдання є стратегічним і полягає в культивуванні у громадян правових потреб, інтересів, на-



станов, ціннісних орієнтацій, які в значній мірі будуть визначати вибір відповідних дій і вчинків, тобто в правовій мотивації.

Правове виховання здійснюється в різних напрямках і має багатий інструментарій. Можна виділити такі основні напрямки і засоби правового виховання: безпосередній, через засоби масової інформації, за допомогою культури і мистецтва, правове виховання у сфері освіти.

Безпосередній засіб передбачає, що правове виховання здійснюється органами державної влади.

Правове виховання через засоби масової інформації: друковані видання, телебачення і т. п. Засоби масової інформації утворюють найважливіший інститут формування та поширення різних уявлень і думок у суспільній свідомості. Їх вплив на динаміку і структуру розвитку правової освіти відкриває широкі можливості для проведення активної державної політики в даній галузі.

Правове виховання за допомогою культури і мистецтва. Цей метод менш помітний, але не менш важливий і ефективний: правосвідомість, заснована на культурі та мистецтві, є більш органічною, природною, менш схильною до коливань. Їого використання ускладнюється незначною залученістю органів державної влади до сфери культури.

Правове виховання у сфері освіти має стратегічний характер і об'єктивно необхідне, адже одним з найоптимальніших шляхів формування правової свідомості та правової культури молоді є засвоєння основ правознавства в навчальному процесі [3, 250].

Максимальна ефективність підвищення правової свідомості та правової культури досягається шляхом раціонального використання всього доступного інструментарію в сукупності.

Важливий етап правового виховання молоді був ознаменований прийняттям у 1996 р. Конституції України. У ній визначено, що людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпека визнаються в Україні найвищою соціальною цінністю. Держава відповідає перед людиною за свою діяльність. Утвердження й забезпечення прав і свобод людини є головним обов'язком держави [4, ст. 3].

Виходячи з конституційних положень молодь повинна чітко усвідомлювати як власні права і свободи, так і обов'язки



перед суспільством, володіти правовою свідомістю, правовою культурою.

Слід пам'ятати, що держава разом з усіма інститутами політичної та правової системи суспільства здатна підвищити правову культуру сучасної молоді за рахунок цілеспрямованої та ефективної діяльності. Порушення законодавства, ігнорування правових і етичних норм самими органами влади, демонстрування політики подвійних стандартів призводять до правового нігілізму, зводять нанівець усі зусилля, спрямовані на підвищення правового виховання суспільства.

Важко не погодитись, що питання правосвідомості сучасної молоді дуже важливе, адже воно безпосередньо впливає на процес державотворення, на ефективність реалізації права, на дотримання правопорядку та добробут держави в цілому.

### *Література*

1. Загальна теорія держави і права: Підручник / За заг. ред. М. С. Кельмана, О. Г. Мурашина. — К.: Кондор, 2008. — 486 с.
2. Евпалова Н. Ю. Правосознание молодёжи: теоретический и социальный аспекты: Дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.01 / Самарская государственная экономическая академия. — Самара, 2001. — 26 с.
3. Загальна теорія держави і права: Навчальний посібник / Калюжний Р. А., Тимченко С. М., Пархоменко Н. М., Легуша С. М. — К.: Вид. ПАЛИВОДА А. В., 2007. — 296 с.
4. Конституція України. — Х.: ТОВ "Одіссей", 2008. — 48 с.

### *А. В. Форос,*

викладач Одеського національного університету імені І. І. Мечникова

Науковий керівник Є. Л. Стрельцов,

д-р юрид. наук, професор

Одеського національного університету імені І. І. Мечникова

## **ЩОДО СТАНОВЛЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНОГО СУСПІЛЬСТВА ТА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНОЇ БЕЗПЕКИ**

Поняття "інформація", "інформаційна безпека", "інформаційні технології" тісно пов'язані з поняттям "інформаційне суспільство", а саме з сучасним його трактуванням. На перетині двох тисячоліть у світі йде процес формування та розвитку ін-